

MALİ SUÇLA MÜCADELEDE ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMLERİ*

REPORTING OF SUSPICIOUS TRANSACTIONS IN THE FIGHT AGAINST FINANCIAL CRIME

Yasemin TAŞKIN**

Makale Bilgi

Gönderi: 15/09/2022
Kabul : 18/04/2023

Anahtar Kelimeler

*Mali Suç,
Aklama Suçu,
Şüpheli İşlem,
Şüpheli İşlem
Bildirimi.*

Article Info

Received: 15/09/2022
Accepted: 18/04/2023

Keywords

*Financial Crime,
Laundering Crime,
Suspicious
Transactions,
Reporting of
Suspicious
Transactions.*

Özet

10.21492/ inuhfd.1175517

Suçun gizlenmesi ve suç gelirlerine yasal bir görünüm kazandırılması amacıyla suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin niteliğinin, kaynağının, yerinin, durumunun, hareketlerinin ve bu değerlerin kime ait olduğunun saklanması olarak ifade edilen aklama suçu, 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'da 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 282. maddesine atıfta bulunularak açıklanmıştır. Aklama suçunun önlenmesine yönelik tedbirlerden biri olan Şüpheli İşlem Bildirimleri ise 5549 Sayılı Kanun'da ve ikincil mevzuatta düzenlenmiştir. Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede etkin bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda MASAK tarafından yıllık olarak açıklanan faaliyet raporlarında da şüpheli işlem bildirimlerinin ve bildirim sonucunda uygulanan yaptırımların payı yıldan yıla artmaktadır. Ayrıca, şüpheli işlem bildirimleriyle yükümlü olanlara da uygulanan yaptırımların da arttığı görülmektedir. Bu çalışmada, mali suçlarla mücadelede şüpheli işlem bildirimlerinin anlamı ve hukuki niteliği, MASAK'a yapılan şüpheli işlem bildirimleri, bildirim yükümlülüğü olanların yükümlülük ihlalinin sonuçları açıklanmış ve yıllar itibarıyla şüpheli işlem bildirimleri değerlendirilmiştir.

Abstract

Laundering crime has been defined as the hiding of nature, source, location, situation, movements, and owner of the assets gained by crime for the purpose of concealing crime and to give a legal appearance to the gains of crime regulated in the Law Regarding the Prevention of Laundering of Crime Revenues no. 5549 by being referred to article 282 Turkish Criminal Law, no. 5237. A suspicious transaction, which is one of the precautions to prevent against the laundering of crime has been regulated in Law no. 5549 and also the secondary legislation. The Financial Crimes Investigation Board (MASAK) serves an efficient function effectively fights against the laundering proceeds of crime and financial terrorism. In this context, the share of suspicious transaction reports and the sanctions imposed as a result of the notification in the annual reports announced by MASAK is increasing year by year. Additionally, sanctions enforced on persons who are responsible for reporting have been increasing. In this article, the meaning and legal aspects of reporting suspicious transactions in the fight against financial crimes, reporting suspicious transactions made to MASAK, the consequences of the violation of obligations of those who are obliged to report are explained. Reporting suspicious of transactions has been evaluated over the years.

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.

* Bu çalışma, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin 82. Kuruluş Etkinliği (13.12.2018) kapsamında sözlü olarak sunulan ve herhangi bir yerde yayımlanmayan "Şüpheli İşlem Bildirimi ve Hukuki Sonuçları" başlıklı çalışmanın genişletilmiş ve güncellenmiş halidir.

** Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Maliye Bölümü, Mali Hukuk Anabilim Dalı.

Atıf Şekli | **Cite As:** TAŞKIN Yasemin, "Mali Suçla Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirimleri", InÜHFD, 14(1), 2023, s.166-180.

İntihal | **Plagiarism:** Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been controlled via a plagiarism software and reviewed by at least two blind referees.

EXTENDED SUMMARY

The scope of financial crimes has broadened with increasing globalization and technological developments. For this reason, measures have been taken to prevent this type of crime from increasing. Financial crime has not been described in the Law to Prevent Money Laundering no. 4208 or in the Law Regarding the Prevention of Laundering of Crime Revenues. Laundering crime was defined in Law no. 5549 by being referred to article 282 Turkish Criminal Law, no. 5237. But it is debatable whether money laundering is within the scope of financial crime. Laundering crime is the action of hiding the crime and giving a legal appearance to the proceeds of the crime. To realize this action, the values of assets have been hidden in various ways.

As well, national and international precautions can be taken to prevent financial crime with international cooperation. One of these precautions is the reporting of suspicious transactions. Reporting suspicious transactions was undertaken for the first time by the Directive for Implementation of Law no. 4208. Following this regulation, they were regulated the Law Regarding the Prevention of Laundering of Crime Revenues, no. 5549 as well as secondary legislation.

This study aimed to reveal the role of reporting suspicious transactions, the obligations responsible for reporting transactions and the criminal responsibilities of these obligations, the reporting of suspicious transactions over the years in Turkey and the results of these notifications.

As it's rightfully pointed out by Yüce-Akkaya, there are different legal definitions of "financial crimes". The notion of "economic crimes" is derived from it and Becker qualified it as a financial crime in a study in 1968. Yüce-Akkaya in their article, it was stated that the crimes in economic models were being developed by various authors. In this context, he stated that the definition of financial crime has changed due to the impact of technological developments and he emphasized that he has taken many actions within its scope with international cooperation in the fight against financial crimes.

In a study on the reporting of suspicious transactions Romaniuk et al. (2007) emphasize that there are three important functions of reporting suspicious transactions. They have emphasized that multiple reportings of potential criminal acts by different financial institutions constitute an important source of intelligence, countries have developed strategies to prevent money laundering and terrorism financing, and reporting has a deterrent feature.

The reports of the Financial Crimes Investigation Board indicate the number of suspicious transaction notifications over the years and that actions have been taken against those who do not fulfill their suspicious transaction notification obligation. It should be said that Board statistics are not Turkey specific as US (FinTec) and UK datas have the same trends.

In this context, it is advised that contracting states should establish units that take and analyze the reporting of suspicious transactions. In Turkey, this charge belongs to the Financial Crimes Investigation Board (MASAK). This Institution depends on the Ministry of Treasury and Finance and publishes reports regularly on its operations. In addition, it makes some publications, such as guide books, and articles about operation subjects.

When assets are acquired as the result of illegal actions or used with unlawful objectives, the liability of reporting suspicious transactions will arise according to article 4 of Law no. 5549. Only suspicion has been accepted enough by this rule. Any financial limit has been defined for reporting and any constraint has not been required, except for the existence of the suspicion.

Judicial police investigation demands and institutional denouncements are other means accompanying to reporting suspicious transactions to by the third parties to MASAK.

Some types of notification have been defined in the sectoral reportings by MASAK , nevertheless they are optional.

The concept obligant has defined at article 2/1-d of Law no. 5549. Article 4/3 of the same law, authorized by statute to define activities and the procedure and rules on declaring suspicious transaction. According to article 4 of the Regulation Regarding the Prevention of Laundering of Crime Revenues and the Prevention Financing of Terrorism, liability in reporting suspicious transactions; fulfilled real by persons themselves, and for legal persons by legal representatives; by managers of unincorporated persons, or officials authorized by them is fulfilled. Furthermore, agencies, representatives, mercantile agents, etc., have the same the same reporting obligations. In addition suspicious transactions reporting, obligants must fulfill the duties of detecting the identity information of customers, providing of information and documents. While an amount of limitation exists for the other reportings, demanding personal identifying information of customers is obligatory without any constraint of limitation for reporting suspicious transactions. The obligants are under obligation to protect the privacy while performing their duties, at the expense of administrative and/or criminal sanctions (art. 4/2 law no. 5549).

Persons who do not fulfill their task of reporting are subject to criminal and administrative sanctions. According to article 4/2 of Law no. 5549, obligants are prohibited from declaring their reportings to anybody, with exceptions. Persons who violate that rule have been punished by administrative fines. Moreover, according to the mentioned Law, administrative fines are imposed by MASAK for those who violate any of their obligations. Various regulations about reporting suspicious transactions have been ruled based on the advice of no.20 and no. 29 of Recommendation no. 40 of the Financial Action Task Force.

Some protective rules has included for obligants article 10 of the above-mentioned Law relieving them from the civil or criminal liabilities. On the other hand, courts take preventive precautions to keep their identifying information confidential and provide for their safety.

The increasing trends in reporting suspicious transactions requires wider perspective and tigher international coopeations assisted by the impact of technological developments. These developments benefit financial intelligent units (FIUs) contributing to the detections of crimes and perpetrators and revealing the natures and types of financial crimes hidden.

I. GİRİŞ

Mali suç kavramının mahiyeti ve kapsamı üzerinde tam bir uzlaşmaya varılamamıştır. Bu belirsizliğin nedeni “mali” sıfatına yüklenen farklı anlamlar ile açıklanabilir. Etimolojik olarak “mal” kökünden türeyen “mali” kelimesi “malîyeye dair” anlamını ifade etmektedir. Türkiye’de bugünkü anlamı ile ilk olarak Tanzimat döneminde kullanılmaya başlanan “malîye” kavramı devlet ya da kamu maliyesini ifade eder. Oysa Batı dillerindeki Latince kökenli “finans” kelimesi hem piyasa finansını hem de kamusal finansı kapsayacak şekilde kullanılır. Bu nedenle, kamusal anlamı ifade edilmek istendiğinde, sadece “finans” yerine “kamusal finans” tabirinin kullanılması gerekir¹. Mali suçun hangi suç kategorilerini kapsadığı konusunda çeşitli hukukçu ve uzmanlar ile kurumlar farklı görüşler ortaya koymuşlardır.

Mali suçlarla mücadelede çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri de şüpheli işlem bildirimleridir. Şüpheli işlem bildirimlerinin yıllar itibarıyla artmakta olması bu konunun dikkatle incelenmesi gereğini ortaya koymaktadır. Gerek kanun düzeyinde gerekse ikincil mevzuat düzeyinde hukuk sisteminde yer alan şüpheli işlem bildirimlerinin analizinde mali istihbarat birimleri ile şüpheli işlemleri bildirmekle yükümlü olanlar etkin bir rol oynamaktadır.

Çalışmada, şüpheli işlem bildirimleri Türkiye’deki yasal düzenlemeler çerçevesinde açıklanacak, bu kapsamda Mali Suçları Araştırma Kurulu tarafından yayımlanan raporlar ve veriler de dikkate alınarak incelenecektir. Öncelikle, genel olarak mali suç, şüpheli işlem bildirimlerinin aklama suçu ve terörizmin finansmanın önlenmesinde kullanılan yöntemlerden biri olması nedeniyle aklama suçu ve aklama suçunun niteliği ve hukuk sistemindeki yerinin belirlenmesine çalışılacaktır. Daha sonra şüpheli işlem bildirimlerinin hukuki niteliği, şüpheli işlem bildiriminde bulunmakla yükümlüler ve bunların cezai sorumlulukları incelenecektir. Son olarak Türkiye’de yıllar itibarıyla yapılan şüpheli işlem bildirimleri ve bu bildirimlerin sonuçları değerlendirilecektir.

II. MALİ SUÇ VE AKLAMA SUÇU

A. Genel Olarak Mali Suç

Mali suç açık olarak tanımlanmamasına rağmen yaygın olarak kullanılan bir kavramdır. Ne 4208 sayılı “Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun”²da ne de 5549 Sayılı “Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun”³da mali suç tanımına rastlanmamaktadır. Kavram olarak mali suç ekonomik suç, ticari suç, mali sektör suçları, yolsuzluk suçları, kaçakçılık suçları, beyaz yaka suçları gibi suç kategorileriyle ifade edilmektedir³. Benzer bir kavram olan ekonomik suç zaman zaman mali suç ile eşanlamli olarak kullanılmasına rağmen bu kavramlar birbirinden farklıdır.

En genel anlamda ekonomik amaçlarla ekonomik çıkar sağlamak için gerçekleştirilen yasadışı eylemleri kapsayan⁴ ekonomik suçlar, genel bir şiddet içermeyen ancak suçu işleyen kimsenin mesleği ve bilgisi aracılığıyla; çoğunlukla varsayılan güveni hile ya da başka bir şekilde kötüye kullanarak işlenebilen suçlardır. Mali suç ise ekonomik suçlardaki genel özellikleri taşımasına rağmen failinin herkes olabileceği, suç amaç ve konusunun belirlenebilecek her tür suçu kapsayabileceği suçlar olarak tanımlanmaktadır⁵. Mali suç kavramı ekonomik suç olarak Gary S. Becker tarafından yayımlanan “Crime and Punishment: An Economic Approach” adlı çalışmada tanımlanmış ve suça ait ekonomik modeller kapsamında ilk paradigma ortaya çıkmıştır⁶.

Mali suçların kapsamı, küreselleşmenin etkisi, para ya da mal birikiminin artışı, teknolojinin kullanımındaki artışla birlikte genişlemeye başlamıştır⁷. Özellikle teknolojinin gelişmesiyle birlikte bireylerin hayatlarını birçok yönden tehdit eden, sosyal ve ekonomik etkiler yaratan kara para aklama, tefecilik faaliyeti, sahte para, kaçakçılık faaliyeti, yolsuzluk, dolandırıcılık, vergi suçları gibi şiddet içermeyen suçların yanısıra terörizmin finansmanının gerçekleştirilmesi gibi suçları da içeren “çok boyutlu ve eylemli suçlar” da mali suç olarak tanımlanmaya başlamıştır⁸. Ayrıca mülkiyete karşı işlenen suçlar da mali suç olarak ifade edilmekte ve bu suçların tamamı suçlunun şahsi yararı için işlenmekte ve mülk sahipliği yasalara uygun olmayan bir biçimde dönüştürülmektedir⁹.

Türkiye’de mali suçun tanımı ve kapsamı konusunda açıklık bulunmamaktadır¹⁰. Mali suça ilişkin çeşitli kanunlarda farklı tanım ve yaptırımlar öngörülmüştür. Örneğin: “Dolandırıcılık” Türk Ceza Kanunu’nun 157. maddesinde, “Hileli İflas” Türk Ceza Kanunu’nun 161. maddesinde, Yolsuzluk suçları (irtikap, rüşvet ve zimmet) Türk Ceza Kanunu’nun “Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar” başlıklı bölümünde, “Parada Sahtecilik” suçu Türk Ceza Kanunu’nun 197. maddesinde, “İhaleye

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. OKTAR, S. Ateş: “Mali Hukukun Anlamı ve Kapsamı Üzerine”, Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 1997, s.30.

² “Kanun’un tam ismi; “Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”

³ AYKIN, Hasan: “Mali Suç ve Mali Suçla Mücadele”, <https://vergidosyasi.files.wordpress.com/2017/01/mali-suc3a7-ve-mali-suc3a7la-mc3bccadele-hasan-aykin.pdf>, (Erişim: 19.02.2023).

⁴ TÜRKKAN, Erdal (2005), Türkiye’de ve Dünyada Ekonomik Suçlar (I. Oturum), Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu, 30 Nisan-1 Mayıs 2005, Kızılcahamam Ankara, TOBB Yayın No: Ekim-25, s.35.

⁵ GÖREN, Ömer (2012): Mali Suçlar Hukuku, Ankara 2012, Adalet, s.3-4.

⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. YÜCE, Mehmet, AKKAYA, Hüseyin: “Mali Suçlarla Mücadele ve Bazı Ülke Örnekleri”, Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 2020, s.42.

⁷ GÖREN, s.6.

⁸ YÜCE/AKKAYA, s.43.

⁹ YÜCE/AKKAYA, s.41.

¹⁰ AYKIN, “Mali Suç ve Mali Suçla Mücadele”, s.2.

Fesat Karıştırma” Türk Ceza Kanunu’nun 235. maddesinde, “Tefecilik” Türk Ceza Kanunu’nun 241. maddesinde, “Fiyatları Etkileme” Türk Ceza Kanunu’nun 237. maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca “Kaçakçılık Suçları”nın 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda, vergi suçlarının Vergi Usul Kanunu’nda, “Suçtan Kaynaklanan Mal Varlığı Değerlerini Aklama” suçunun Türk Ceza Kanunu’nda ve 5549 Sayılı Kanun’da düzenlendiği görülmektedir. Bankacılık faaliyetleri, sermaye piyasası suçlarına ilişkin düzenlemeler ise sırası ile Bankacılık Kanunu, Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuatta yer almaktadır.

B. Mali Suç Kapsamında Aklama Suçu

Aklama suçu, suçlunun suçlarını gizleyebilmek ve suç gelirlerine yasal bir görünüm kazandırabilmek amacıyla, suçtan elde edilen malvarlığının değerinin, niteliğinin, kaynağının, yerinin, durumunun, hareketinin ve kime ait olduğunu saklanması, örtülmesi veya olduğundan farklı gösterilmesi olarak ifade edilebildiği gibi¹¹ yine yasal olmayan yollarla elde edilen kazançların elde edildiği kaynağın gizlenmesi; kazancın niteliğinin değiştirilmesi suretiyle yasal bir görünüm kazandırılarak ekonomiye dahil edilmesi olarak da tanımlanır¹². Bir başka tanımlamaya göre kara para aklama; suçu oluşturan fiillerin gizlenerek elde edilen maddi menfaatlerin saklanması; bu faaliyet sonucu elde edilen maddi menfaatlerin kaynağının gizlenmesi ya da yasal bir görünüm kazandırılması gibi işlemlere tabi tutulmak suretiyle ekonomik sisteme kazandırılma sürecidir¹³. Bu şekilde yasa dışı yollardan elde edilen gelirin değeri korunarak, gizlenerek ve yasal bir gerekçe kazandırılmak suretiyle aynı zamanda yetkili makamların da dikkati çekilmemiş olduğundan başka varlıklara dönüştürülmektedir¹⁴.

Buradaki temel amaç paranın mümkün olduğu kadar fazla işleme tabi tutularak yetkili makamlar tarafından izinin bulunmasının engellenmesidir¹⁵. Literatürde çok fazla tanımlama olmasına rağmen bu tanımlamaların ortak noktası bir suçun bulunması ve bu suçtan maddi bir menfaatin elde edilmesidir¹⁶. Aklama suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 282. maddesinde “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama” suçu olarak nitelendirilmiştir.

Kara para aklama ya da organize suçların finansal görünümünün belirlenmesi oldukça güçtür. Suç her ülkede farklı şekilde tanımlanmakta ve suça karşı alınan önlemler de ülkeden ülkeye değişmektedir. Ayrıca kara paranın ya da organize edilmiş suçların finansal araçları da açık değildir¹⁷.

Akılan fonların akışını azaltmak için mali suçların tespiti ve vergi kaçakçılığı ile mücadelenin etkisi önemlidir. Bunun yanı sıra ülkelerde karaparanın aklanması, yolsuzluk ve organize suç vb. eylemlerin hukuki karakterinin farklılığı uluslararası işbirliklerin gerçekleşmesini ve uluslararası stratejilerin oluşturulmasını zorlaştırmaktadır¹⁸.

1980’lerden sonra uyuşturucuyla mücadele kapsamında kara para ve kara paranın aklanması suçu gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde ilgi çekmeye başlamış ve bu kapsamda ülkelerde yasal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır¹⁹.

Kara paranın aklanması suçunda Al Capone örneği önemli örneklerden biridir. Bu örnekte, suç imparatorluğundan elde edilen gelirlerin gizlenmesi amacıyla nakit olarak çamaşırhaneler satın alınmış ve bu şekilde kara para aklanmıştır. Ancak Al Capone tarafından zenginliğin kaynağı kaçakçılık ve kumardan elde edilen gelirler yerine çamaşırhaneden elde edilen gelirler olarak açıklanmıştır. Neredeyse yüzyıl sonra, kara para aklama şekli değişmemiş. Sadece aklamanın hacmi ve yapılan işlemlerin karmaşıklığı artmıştır²⁰.

Finansal teknolojilerde yaşanan hızlı gelişme kara para aklamaya ilgili görünümün karmaşıklaşmasına yol açmıştır. Mobil para transferleri, dağıtık defter teknolojisi ve sanal varlıkların kullanımı meşru ve bu varlıklar üretken varlıklar olmasına rağmen suç faaliyetlerini gizlemek ve kolaylaştırmak için de kullanılabilmektedir²¹.

Karaparanın aklanması sürecinde bazı adımlar izlenmektedir. Öncelikle yasadışı kârlar finansal sisteme yerleştirilmekte; sonrasında para mevduata karmaşık adımlar ya da işlemler yoluyla dönüştürülmektedir. Bu süreçte farklı devletler arasında karmaşık finansman işlemleri gerçekleştirilerek paranın kökeni gizlenmektedir. Paranın yeniden sistem içinde yer almasıyla organize suçla herhangi bir bağlantısı kalmamakta ve para görünür bir varlığa dönüşmektedir. Son adımda da bir işletmeye, sanayi kuruluşuna, turizm projeleri gibi yatırımlara aktarılmaktadır²². Ayrıca taşınır, taşınmaz mal, hisse senedi

¹¹ AYKIN, Hasan: “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, Bankacılar Dergisi, (65), 2008, s.37.

¹² MASAK, Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi, 2006, s.1, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dosyalar/SIB_rehberi.doc (Erişim: 15.01.2021).

¹³ COŞKUN, Neslihan: “Karaparanın Aklanması Suçu”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12(3-4), 2004, s.231.

¹⁴ İPEK, Halim, “Önemli Bir Sorun: Kara Para ve Kara Paranın Aklanması”, Beta, 1. B., 2000, s.15.

¹⁵ MİYNAT, Mustafa/DURAMAZ, Selim: “Karapara Aklama Aracı olarak Yeni Bir Mali Suç: Siber Aklama”, Yönetim ve Ekonomi, 20(1), 2013, s.316.

¹⁶ ŞEN, Y. Furkan/YALÇIN Ersin: “Global Bir Suç: Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması ve Ortaya Koyduğu Sorunlar”, Polis Bilimleri Dergisi, 9(1-4), s.68.

¹⁷ SCHNEIDER, Friedrich: “Money Laundering and Financial Means of Organized Crime: Some Preliminary Empirical Findings, Economics of Security Working Paper”, No. 26, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), Berlin, (25), 2010, s.24.

¹⁸ ORAL, GEDİZ Burcu/GÖKBUNAR, Ali Rıza: Karapara Aklamanın (Politik) Araçları: Yolsuzluk, Organize Suç ve Mücadelede Mali Önlemler, Yönetim ve Ekonomi, 24(1), 2017, s.108.

¹⁹ YILMAZ, Sacit: “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu”, Ankara Barosu Dergisi, (2), 2011, s.71.

²⁰ BROWN, WEEKS, Rhoda: “Cleaning up Countries are advancing efforts to Stop criminals from laundering their trillions”, Finance&Development, December 2018, s.44.

²¹ BROWN, WEEKS, s.45.

²² SCHNEIDER, s.16.

tahvil gibi menkul kıymet alımı, borç ödemesi yapılması yanında teminat gösterilmek suretiyle de paranın yasal işlemler yapılarak mali sisteme dahil edilmesi sağlanmaktadır²³.

Genel olarak ulusal düzeyde karapara aklamaya karşı düzenlemelerde iki farklı yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlardan biri rutin nakit işlemlerinin raporlanmasına dayanmaktadır. Yerel ve belirli finansal araçlar-bankalar hatta döviz bürosu, gazino ve araç satıcıları tarafından gerçekleştirilen ve belirlenen eşğin ötesinde (örneğin 10.000 ABD Dolar) veya bu eşikte müşterilerin belirlenmesidir. Diğer yaklaşım ise Avrupa, Hong Kong ve Japonya gibi doğu merkezlerinin benimsediği şüpheli işlemlerin raporlanmasına dayalı yaklaşımdır. Bu yaklaşım rutin nakit mevduat raporlaması dışında şüpheli işlemlerin araçlar tarafından raporlanmasının zorunlu tutar ya da raporlamaya izin verir²⁴.

Mali piyasalar için de bir tehdit unsuru olan karapara aklanması ve terörizmin finansmanının sağlanması için gelir elde edilmekte ve gelirlerin bir kısmı yasal bir kısmı ise yasadışı gelirlerden sağlanmaktadır²⁵. Gelir elde etmek için aklama suçunun işlenmesiyle sosyal yaşamı etkileyen birçok unsur da ihlal edilmektedir. Suçtan elde edilen gelirlerin özgürce kullanılması suç teşvik edebilmektedir. Ancak aklama fiilinin cezalandırılması ve suçtan elde edilen gelirlerin müsaderesi suç işlemeyi düşünen kişileri de suç işlemekten caydırır²⁶.

Mülga 4208 sayılı Kanun'un 2/b maddesine göre karapara aklama suçu;

“Türk Ceza Kanununun 296 ıncı maddesinde belirtilen haller haricinde, bu maddenin (a) bendinde sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen karaparanın elde edenlerce meşruiyet kazandırılması amacıyla değerlendirilmesi, bu yolla elde edildiği bilinen karaparanın başkalarınca iktisap edilmesi, bulundurulması, elde edenlerce veya başkaları tarafından kullanılması, kaynak veya niteliğinin veya zilyet ya da malikinin değiştirilmesi, gizlenmesi veya sınır ötesi harekete tabi tutulması veya bu hareketin gizlenmesi, yukarıda belirtilen suçların hukuki sonuçlarından failin kaçmasına yardım etmek amacıyla kaynağının veya yerinin değiştirilmesi veya transfer yoluyla aklanması veya karaparanın tespitini engellemeye yönelik fiilleri”

ifade etmektedir. Karapara aklama suçu eski Ceza Kanunu'nda düzenlenmiş olmamasına rağmen 1996 yılında yürürlüğe giren 4208 sayılı Kanunla kazuistik yöntem olarak da ifade edilen sayma yöntemi ile sadece kanunda sayılı suçlardan elde edilen gelirlerin karapara olarak kabul edileceği ifade edilmiştir²⁷. 4208 Sayılı Kanun'da kara para aklama suçu tanımlanmış, cezası belirlenmiş ve aklamanın öncül suçları belirlenmiştir. Yükümlülüler konu olarak kanunda yer almamıştır²⁸.

“Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama” suçu 5237 sayılı Kanun'da düzenlenmiştir. 2006 yılında yürürlüğe giren 5549 sayılı Kanun'un 2/1-g maddesinde aklama suçunun 5237 sayılı Kanun'un 282. maddesinde düzenlenen suç ifade edeceği belirtilmiştir.

5237 sayılı Kanun'un “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama” başlıklı 282/1 maddesinde;

“Alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkararak veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır”

hükmü yer almaktadır²⁹. Aynı maddenin gerekçesinde de “Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerine meşruiyet görüntüsü verilerek ekonomik sisteme sokulması, suç işlemenin kazanç elde etme açısından cazip bir yol” olduğu ifade edilmiştir³⁰.

Bir suçun aklama suçu olarak kabul edilebilmesi için öncül suç yani gelir elde edilmesi için gerekli olan ve Türk Ceza Kanun'unda “alt sınırı altı ay” ya da “daha fazla hapis cezasını gerektiren” bir suç olması; bu suç sonucunda bir ekonomik değer elde edilmesi; elde edilen ekonomik değer yasadışı olmaktan çıkartılarak yasaya uygun bir kaynaktan elde edilmiş gibi gösterilmesi için eylemlerin gerçekleştirilmesi

²³ TAŞDELEN, Aziz: Hukuksal Açından Türkiye'de Kara Paranın Aklanması ve Önlenmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003, s.39.

²⁴ LEVİ Michael: “Money Laundering and Its Regulation”, The Annals of The American Academy, 582, Temmuz 2002, s.182.

²⁵ AYDIN, Süleyman/YILMAZER, Yakup: Yolsuzluk ve Mali Suçlar, 3. Baskı, Adalet, Ankara 2010, s.375.

²⁶ YILMAZ, Sacit: “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu”, Ankara Barosu Dergisi, (2), 2011, s.75.

²⁷ AYDIN/YILMAZER, s.332.

²⁸ ÜSTÜN, Oktay: “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile Getirilen Temel Değişiklikler”, Bankacılar Dergisi, (64), 2008, s.43.

²⁹ “Madde 282- (1) (Değişik: 26/6/2009–5918/5 md.) Alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkararak veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (2) (Ek: 26/6/2009–5918/5 md.) Birinci fıkradaki suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, bu suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullanan kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (1) (3) Bu suçun, kamu görevlisi tarafından veya belli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası sırasında işlenmesi halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır. (4) Bu suçun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır. (5) Bu suçun işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükümlenir. (6) Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce suç konusu malvarlığı değerlerinin ele geçirilmesini sağlayan veya bulunduğu yeri yetkili makamlara haber vererek ele geçirilmesini kolaylaştıran kişi hakkında bu maddede tanımlanan suç nedeniyle cezaya hükümlenmez.”

³⁰ Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Kararı, 1/593, TBMM S.Sayı: 664. Dönem: 22, Yasama Yılı: 2 <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss664m.htm>. (Erişim: 02.2022).

gerekir³¹. Yapılan düzenlemeyle kanun koyucu 4208 sayılı Kanunla kabul edilen sayma yönteminden vazgeçerek bir yıllık ceza sınırı eşik olarak belirlemiştir.³²

Suçtan kaynaklanan malvarlığını aklama suçu ile ilgili 5237 sayılı Kanun'da yapılan düzenleme doğrudan doğruya maddi çıkar amacı ortaya konulmamış olmasına rağmen, hem suçun doğal niteliği hem de uluslararası sözleşmeler bakımından bu unsur önemli kabul edilmelidir³³.

Aklama ile mücadelede ulusal ve uluslararası tedbirler alınabileceği gibi bu mücadeleyi etkin bir uluslararası işbirliği ile yürütmek de mümkündür. Bu kapsamda aklama suçu ve terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik sözleşmeler yapılmıştır.

“Aklama suçu ile mücadelede Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”nde (Vienna Konvansiyonu) öncül suç veya karapara aklama suçu ile ilgili başlık olarak tanımlama yapılmamakla birlikte taraf ülkelerin sözleşmede sayılı fillerin suç olarak kabul edilmesi için gerekli önlemleri almaları gerektiği ifade edilmiştir. “Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, Elkonması ve Müsaderesi Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi” (AK Sözleşmesi 198) ile terörün finansmanı, mali istihbarat birimi ve aklama suçu ve terörizmin finansmanında kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimleri gibi önleyici tedbirlere yer verilmiştir. “Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”nde ise (Palermo Konvansiyonu) karapara aklama ile mücadelede; bankalara, banka dışı mali kurumlara ve aklama suçunun işlenmesinin mümkün olduğu diğer kurumlara kimlik tespiti yanında kayıtların saklanması ve şüpheli işlem bildirimleri yükümlülükleri getirilmesi; aklamaya yönelik bilgi toplama, analiz ve ilgili birimlere aktarım için ulusal düzeyde mali istihbarat birimleri kurulması; nakit ve parasal değere sahip her türlü evrakın yurtdışı hareketlerinin denetlenmesi, izlenmesi ve yurtdışı transferlerine yönelik bildirimde bulunulması gibi önlemlere yer verilmiştir. OECD bünyesinde 1989 yılında G-7 ülkeleri tarafından karaparanın aklanmasıyla mücadele amacıyla “Mali Eylem Görev Gücü” (FATF), üye ülkeleri belirli sürelerle denetleyerek değerlendirmektedir. “Mali Eylem Görev Gücü” tarafından yayımlanan 40 Tavsiye Kararı ile karaparanın aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi yönelik uyulması gereken standartlar belirlenmiştir. Bu standartlar belirli aralıklarla güncellenmektedir. 9 Haziran 1995'te karaparanın aklanması ile mücadele amacıyla Brüksel'de oluşturulan “Egmont Grubu”, uluslararası bilgi değişiminde engellerin kaldırılması ve ülkelerin ulusal düzeyde kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik sistemlerin geliştirilmesine yönelik destek sağlamaktadır. 1996 yılında yapılan toplantıda Mali İstihbarat Biriminin (FIU);

“suçtan elde edildiğinden şüphe duyulan gelirlere ve potansiyel terörün finansmanına veya karapara aklama ve terörün finansmanı ile mücadele amacıyla ulusal mevzuat ve düzenlemelerin gerektirdiği mali bilgilere ilişkin bildirimleri toplamak, analiz etmek ve ilgili makamlara sevk etmekle sorumlu merkezi ulusal birim”

olduğu kabul edilmiştir. Türkiye “Egmont Grubu”na Haziran 1998 üye olarak kabul edilmiştir. MASAK bu kapsamda “Egmont Güvenlik Ağı” içinde faaliyetlerini sürdürmektedir³⁴.

III. ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMLERİ

Bilgi; Türk Dil Kurumu sözlüğünde, “İnsan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü, bili, malumat” olarak tanımlanmışken; şüphe ise “kuşku” olarak tanımlanmıştır³⁵. Bilginin varlığı kesinlik olarak ifade edilirken, şüphe ise bilgi kadar kesin olmamakla birlikte kuşku uyandıracak bir durumun varlığını ifade etmektedir. Yükümlülerin subjektif değerlendirmeleri neticesinde işleme konu malvarlığının yasadışı yollardan elde edildiği ya da yasadışı amaçlarla kullanıldığından şüphelendiği durumlarda 5549 sayılı Kanun'daki şüpheden söz edilmelidir. Şüpheliyi gerektirecek husus ise hayatın olağan akışına göre; aynı bilgi, deneyim ya da eğitime sahip başka kişilerin de şüphe duymasına yol açacak durumlarda söz konusu olmalıdır³⁶. Nitekim “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”in 18. maddesinde

“Yükümlüler karmaşık ve olağandışı büyüklükteki işlemler ile görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, talep edilen işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinmek için gerekli tedbirleri almak ve bu kapsamda elde edilen bilgi, belge ve kayıtları istenildiğinde yetkililere sunmak üzere muhafaza etmek zorundadır”

hükmüne yer verilmiştir. Uluslararası kara para aklama karşıtı belgelerde (FATF (Mali Eylem Görev Gücü) Tavsiyeleri ve EC (Avrupa Birliği Konseyi) Direktifleri), finansal sistemlerin vazgeçilmez uzmanlık alanlarından biri olan şüpheli işlem bildirimleri ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır³⁷.

İlk kez 1990 yılında FATF 16 No'lu Tavsiyede; “eğer finansal kurumlar, fonların suç faaliyetleri ile ilgili olduğundan şüphelenirse: şüphelerini yetkili makamlara bildirimlerine izin verilmeli ya da istenilmelidir” denilmiştir. Bu tavsiye uluslararası düzeyde ilk tavsiye niteliğini taşımaktadır. 1991 yılında

³¹ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları için Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Yükümlülüklerle İlişkin Esaslar, Mayıs 2021, s.3. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/05/Kripto-Varlik-Hizmet-Saglayicilar-Rehberi.pdf> (Erişim: 10.12.2021).

³² AYDIN/YILMAZER, s.332.

³³ GÖREN, s.17.

³⁴ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Uluslararası Mücadele, <https://masak.hmb.gov.tr/uluslararasi-mucadele> (Erişim: 11.03.2022).

³⁵ Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/?q=B%C4%B0LG%C4%B0&aranan>, (Erişim: 23.01.2021).

³⁶ GENÇ, UYMAZ Fatma: “Şüpheli İşlem Bildirimi Yükümlülüğünün İhmal Halinde Yükümlünün Ceza Sorumluluğu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25 (4), 2012, s.626

³⁷ PING, He: “The Suspicious Transactions Reporting System”, Journal of Money Laundering Control, 8 (3), 2005. s.252.

ise Konsey'in kararının aklanması amacıyla finansal sistemlerin kullanımının engellenmesine yönelik direktifi ile şüpheli işlem bildirimini zorunlu raporlama haline getirmiştir³⁸.

FATF güncel 20 No'lu Tavsiyede; eğer bir finansal kurum fonların terörizmin finansmanı ile ilişkili ya da suç gelirlerinden oluştuğu konusunda şüphe duyarsa ya da şüphe duyması için kabul edilebilir gerekçeleri varsa, bu şüphelerini kanuni olarak mali istihbarat birimine hemen bildirmelidir. Bu bildirim için herhangi bir miktar sınırlaması da bulunmamaktadır³⁹.

Şüpheli işlem bildirim gerekliliğinin üç temel fonksiyonu bulunmaktadır. Farklı finansal kurumlar tarafından birçok kez raporlanmış potansiyel suç eylemleri hakkında şüpheli işlem bildirimini önemli bir istihbarat kaynağıdır. Bildirimler kara para aklanmasının yeni yöntemlerinin tanımlanmasına yardım etmekte, ayrıca kara para aklanması ve terörizmin finansmanı stratejilerinin geliştirilmesi için önemli bir çıktı oluşturmaktadır. Son olarak şüpheli işlem bildirimini caydırıcı niteliğe sahiptir. Tek başına caydırıcı özelliğe sahip olmamasına rağmen, finansal sistem içinde hareketleri kısıtlayıcı bir etkiye sahiptir⁴⁰.

A. Şüpheli İşlem Bildirimlerinin Hukuki Dayanağı

Şüpheli işlem bildirimini, nakit işlem bildirimini ile olağanüstü işlem bildirimlerinden farklı olarak işlemin miktarına bağlı olmaksızın yapılması gereken bir bildirimdir. Ayrıca, bildirim sonucu tespit edilen miktarın yasadışı bir gelir olması yanında, aynı zamanda vergisel konuları da içermesi gerektiği yönünde diğer unsurlarla ilişkilendirme zorunluluğunu da içermemesi gerekir. Tamamlanmış işlemlerin yanısıra teşebbüs aşamasındaki işlemlerden de şüphe duyulması halinde şüpheli işlem bildiriminde bulunulacaktır⁴¹. Şüpheli işlem bildirimini yükümlülüğü suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi yanında malvarlıklarının da yasadışı kullanılmasını önlemeye yönelik bir tedbirdir⁴².

Şüpheli işlem bildirimini zorunluluğu Türkiye'de ilk kez Kararın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanunun Uygulanmasına Yönelik Yönetmelik'in (mülga) 12. maddesi ile getirilmiştir. Bu madde hükmüne göre:

“Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığı ile yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu para ve para ile temsil edilebilen değerlerin yasadışı yollardan elde edildiğine dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir husus bulunması halinde yükümlü, işlemi kabul edip kimlik tesbitini yaptıktan sonra Başkanlığa bildirimde bulunmak zorundadır.”

Bu kapsamda MASAK'a ilk şüpheli işlem bildirimini Eylül 1997'de yapılmıştır⁴³. Şüpheli işlem bildirimlerinin kanuni dayanağı 5549 sayılı Kanun'un “Şüpheli İşlem Bildirimi” başlıklı 4. maddesidir. Mezkur Kanun'un 4/1 maddesine göre:

“Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilmesi zorunludur”.

Bu fıkra hükmüne göre; malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiği ya da yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek hususun varlığı bildirim yükümlülüğü için yeterli kabul edilmiştir. Ayrıca, terörün finansmanın önlenmesi konusunda malvarlığının yasadışı amaçlarla kullanıldığının bildirilme yükümlülüğü getirilmesi de önemli bir tedbir olarak kabul edilebilir⁴⁴.

Bu düzenleme kaynağını Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) 40 Tavsiye Kararı'nın Şüpheli İşlem Bildirimi başlıklı 20 No'lu Tavsiyesinden almaktadır. Mali Eylem Görev Gücü'nün 2019 yılı Türkiye değerlendirmesinde 20 No'lu Tavsiyenin tamamen karşılandığı da ifade edilmiştir⁴⁵.

5549 Sayılı Kanun'da Mali Eylem Görev Gücü'nün 20 No'lu Tavsiyesinden farklı olarak yükümlü kavramına yer verilmiş; ayrıca terörün finansmanına yer verilmemekle birlikte “şüphe” ve “şüpheyi” gerektirecek bir hususun dışında “herhangi bir bilgi”nin varlığı şüpheli bildirim için yeterli kabul edilmiştir⁴⁶.

FATF 29. Tavsiyede taraf ülkelerden şüpheli işlem bildirimlerinin analizini ve ilgili birimlere dağıtımını için ulusal merkez kurmaları istenmiş; Türkiye'nin “Mali İstihbarat Birimi” (MASAK) bu fonksiyonunun yanısıra düzenleyici, denetleyici ve eğitici rol oynamaktadır⁴⁷.

³⁸ PING, s.252.

³⁹ FATF, Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems, October 2021, s.63-64. <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%202022%20Feb%202013.pdf>, (Erişim: 23.06.2022).

⁴⁰ ROMANIUK, Peter/ HABER Jeffrey/ MURRAY, Gary: “Suspicious Activity Reporting Regulatory Chang and The Role of Accountants”, The CPA Journal, March 2007, s.70-71.

⁴¹ AYKIN, “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, s.42-43.

⁴² GENÇ, s.619.

⁴³ Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. (RG: 02.07.1997; 23037). Bkz: AYKIN, s.41.

⁴⁴ ÜSTÜN, s.49.

⁴⁵ Mali Eylem Görev Gücü Türkiye Değerlendirmesi – 2019 Raporu, Teknik Uygunluk Özeti. https://hyd.org.tr/attachments/article/970/FATF%20Tu%CC%88rkiye%20Deg%CC%86erlendirmesi_Tablo_2019.pdf, FATF, Antimoney Laundering and counter-terrorist financing measures Turkey Mutual Evaluation Report, December 2019, s.201. <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Turkey-2019.pdf>, (Erişim: 12.03.2022).

⁴⁶ GENÇ, s.615-616.

⁴⁷ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı Faaliyet Raporu, 2020, s.8.

B. Şüpheli İşlem Bildiriminde Yükümlülük

Aklama suçunun ve terörizmin finansmanının önlenmesinde kullanılan yöntemlerden biri olan şüpheli işlem bildiriminde bahse konu bildirim yapmakla yükümlü olanlara kanunla bazı yükümlülükler getirilmiştir.

Şüpheli işlem bildirimini zorunluluğu uluslararası düzeyde yapılan düzenlemelerle pek çok ülkede kabul edilmesine rağmen hangi faaliyet ya da işlemlerin şüpheli işlem olarak kabul edileceği konusunda ortak kriterlerin kabul edilmemesi nedeniyle ülkeden ülkeye değişen bir özelliğe sahiptir⁴⁸.

Şüpheli işlemlerin belirlenmesinde genel kabul gören sınıflandırma şu şekilde yapılmaktadır⁴⁹:

- a) İşlem boyutlu raporlama sistemi
- b) Şüpheliye dayalı raporlama sistemi
- c) Hibrit sistem

İşlem boyutlu raporlama sistemi objektif sistem olarak adlandırılmakta olup bu sistemde finansal işlemlerin türlerine göre raporlama yapılması gerekmektedir. Subjektif sistem olarak tanımlanan şüpheliye dayalı raporlama sisteminde ise müşterilerin davranışları, kişisel özellikleri gibi faktörlerin kombinasyonuna göre işlemin niteliği belirlenmekte ve bu belirleme büyük ölçüde uzmanlığa dayanmaktadır. Her iki sistemin karışımı olan hibrit sistem ise Almanya, Avusturya, Çin, Hollanda ve İtalya’da uygulanan ve şüpheli işlem bildirimlerinin en iyi uygulama örnekleridir.

Avrupa Birliği’nde bildirim yükümlülüğü finansal kurumlar ve finansal olarak organize olmamış kurum ya da meslekler aittir. Avukat, muhasebeci, bankalar aracılığıyla gerçekleşen işlemlerde müşterilerin belirlenmesi ve bu süreçte şüphelinin oluşması halinde mali istihbarat birimlerine şüpheli işlem bildiriminde bulunulması zorunludur. Mali istihbarat birimleri tarafından raporlar analiz edilmekte ve gerekli durumlarda Birliğe üye diğer devletlerin mali istihbarat birimlerine paylaşımında bulunmaktadır. Yapılan analizlerde şüphelinin varlığı doğrulanırsa mali istihbarat birimi durumu kolluk kuvvetlerine, denetçi ya da diğer yetkili makamlara yasaların uygulanması için göndermektedir⁵⁰. Avukatlarla ilgili olarak getirilen düzenlemelerde avukatların tüm şüpheli işlemleri teşebbüs halinde olanlar da dahil olmak üzere bildirmeleri zorunlu tutulmuştur⁵¹.

Şüpheli işlem bildirimleri konusunda Türkiye uygulaması ise hem işlem yapan müşterilerin kişisel özellik ve davranış biçimleri hem de işlem boyutuna bağlı olarak bildirimde dayanmaktadır.

Şüpheli işlem bildirimlerinde yükümlülükle ilgili düzenlemeler, 5549 sayılı Kanun’un 2/1-d maddesinde yer almıştır⁵². Mezkur Kanun’un 4/3 maddesinde yükümlülerin şüpheli işlem bildiriminde tabi olacağı usuller ve esasların yönetmelikle belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda çıkarılan “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”in⁵³ 4. maddesinde kanunun uygulanmasında yönetmelikte sayılanlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimlerinin yükümlü olduğu ifade edilmiştir⁵⁴. Şüpheli işlem

⁴⁸ PING, s.254.

⁴⁹ PING, s.254.

⁵⁰ European Commission, Preventing money laundering and terrorist financing across the EU, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/diagram_aml_2018.07_ok.pdf, (Erişim:14.07.2022).

⁵¹ Development and Organization of Training for Lawyer on Antimoney Laundering and Counter Terrorist Financing (AML-CTF) Rules at EU Level, 2021, Bkz. 33 ve 35. maddeler. file:///C:/Users/User/Downloads/aml-ctf-lawyers-training-users-manual_en.pdf (Erişim: 13.07.2022).

⁵² “Yükümlü: Bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile işgal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri, savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak ve 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrası ile alternatif uyumsuzluk çözüm yolları kapsamında ifa edilen mesleki çalışmalar nedeniyle edinilen bilgiler hariç olmak üzere, taşınmaz alım satımı, sınırlı ayni hak kurulması ve kaldırılması, şirket, vakıf ve dernek kurulması, birleştirilmesi ile bunların idaresi, devredilmesi ve tasfiyesi işlerine ilişkin finansal işlemlerin gerçekleştirilmesi, banka, menkul kıymet ve her türlü hesaplar ile bu hesaplarda yer alan varlıkların idaresi işleriyle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar ve Cumhurbaşkanınca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenleri”

⁵³ “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”e yapılan atıflar “Yönetmelik” olarak ifade edilecektir.

⁵⁴ “Yükümlü

MADDE 4- (1) Kanunun uygulanmasında yükümlü, aşağıda sayılanlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleridir:

- a) Bankalar.
- b) Bankalar dışında banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar.
- c) Kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler.
- ç) (Değişik: 29/2/2016-2016/8566 K.) Finansman ve faktoring şirketleri.
- d) (Değişik: 29/2/2016-2016/8566 K.) Sermaye piyasası aracı kurumları ve portföy yönetim şirketleri.
- e) (Değişik: 29/2/2016-2016/8566 K.) Ödeme kuruluşları ile elektronik para kuruluşları.
- f) Yatırım ortaklıkları.
- g) (Değişik: 28/12/2009-2009/15720 K.) Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri ile sigorta ve reasürans brokerleri. ğ) Finansal kiralama şirketleri.
- h) Sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde takas ve saklama hizmeti veren kuruluşlar.
- ı) (Değişik: 29/2/2016-2016/8566 K.) Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasasına ilişkin saklama hizmeti ile sınırlı olmak üzere Borsa İstanbul Anonim Şirketi.
- i) (Değişik: 29/2/2016-2016/8566 K.) Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi ile kargo şirketleri.
- j) Varlık yönetim şirketleri.
- k) Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar.
- l) Cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü.

bildiriminde yükümlülük; gerçek kişilerin bizzat kendileri, tüzelkişilerin kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayanların ise yöneticileri ya da bunlar tarafından yetkilendirilen görevliler tarafından yerine getirilmektedir. Şüpheli işlemleri bildirmek zorunda olanlara ait, şube, acente, temsilci, ticari vekilleri ve benzerleri tarafından bildirim yapılır. Yabancı kişi ya da kuruluşların Türkiye’de faaliyet gösteren şube, acente gibi birimlerinin yükümlü olması halinde, bildirim bu birimler tarafından yerine getirilir⁵⁵.

Şüpheli işlem durumunda yükümlüler herhangi bir miktar gözetmeksizin kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit ederek müşterilerin ya da müşterileri adına ya da hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek durumundadırlar (Yönetmelik m.5/d).

Şüpheli işlem bildiriminde bulunmakla yükümlü olanlar mahremiyet ilkesi ile sınırlandırılmışlardır. Yükümlüler, MASAK’a şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama esnasında mahkemeler hariç, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklayamazlar (5549 sayılı Kanun m.4/2).

Yükümlülük, şüpheli işlemi MASAK’a bildiren kişi, kurum ve kuruluşlar ya da bu kimselerin işlemi fiilen gerçekleştiren ve yöneten mensupları veya bunların kanuni temsilcileri ve vekillerinin yanı sıra şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu herhangi bir şekilde öğrenen diğer personeli de kapsamaktadır. Uyum görevlisi atanan yükümlüler de, uyum görevlisine yapılan dâhili bildirimler de gizlilik kapsamındadır. Şüpheli işlem bildirimlerini dijital ortamda gerçekleştiren uyum görevlileri, sisteme erişimi sağlayan her türlü ortamdaki kart, şifre ve diğer bilgi ve araçları da hiç kimseye paylaşamazlar (Yönetmelik m.29).

Yükümlüler şüpheli işlem bildirimini işleme ilişkin şüphenin oluştuğu tarihten itibaren en geç 10 gün içinde MASAK’a bildirmek zorundadırlar. Gecikmesi bulunan hallerde derhal bildirim yapılmaktadır. (Yönetmelik m.28/2)

Mezkur Kanununun 10. maddesinde ise yükümlüler bakımından koruyucu hükümler yer almaktadır. Yükümlüleri hiçbir şekilde hukuki ve cezai bakımından sorumlu tutulamayacağı gibi, kimliklerinin saklı tutulması ve güvenliklerinin sağlanması için mahkemeler tarafından gerekli önlemleri de alınacaktır.

Yükümlüler şüpheli işlemle karşılaştıklarında kimlik tespiti yaptıktan sonra bu bildirimleri şüpheli işlem bildirim formu ile MASAK’a bildirirler. Bildirimde bulunan işlemle ilgili olarak daha sonra yeni bilgi ve bulgu edinildiğinde tekrar şüpheli işlem bildirim formu doldurulmakta ve bildirim yapılmaktadır. Ayrıca elektronik ortamda da bildirimlerin yapılması konusunda düzenlemeler yapılabilmektedir. (Yönetmelik m.28)

Bazı kurumlar için şüpheli işlem bildirimini yükümlülüğü uyum görevlileri⁵⁶ aracılığıyla yerine getirilmektedir. Uyum görevlisi olarak atanan görevliler de kendisine yapılan bildirimler dolayısıyla gizlilik kapsamında olup, elektronik ortamda gerçekleştirilen bildirimleri, sisteme erişimi sağlayan her türlü ortamdaki kart, şifre ve diğer bilgi ve araçları hiç kimseye veremezler (Yönetmelik m.29).

C. Şüpheli İşlem Tipleri

Şüpheli işlem tipleri için evrensel olarak belirlenmiş bir kriter bulunmamaktadır. Ancak finansal işlemler bakımından gerçekleştirilen bir finansal işlemin diğer finansal işlemlerden farklılığı şüpheli işlem kabul edilmesi için yeterli kabul edilebilir. Ancak ABD Hazine Bakanlığı Mali Suçlar Uygulama Ağı (FinCEN)⁵⁷ tarafından kabul edilmiş herhangi bir ticari ya da başka bir yasal amaca hizmet etmeyen ve

m) (Değişik: 29/2/2016-2016/8566 K.) Kıymetli madenler aracı kuruluşları.

n) Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık, n) Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler.

o) İş makineleri dâhil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar.

ö) Tarihi eser, antika ve sanat eseri alım satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar.

p) Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dâhil talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler.

r) Spor kulüpleri.

s) Noterler.

ş) (Değişik:RG-24/2/2021-31405 2. Mükerrer-C.K-3580/2 md.) Savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak ve 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrası ile alternatif uyumsuzluk çözüm yolları kapsamında ifa edilen mesleki çalışmalar nedeniyle edinilen bilgiler hariç olmak üzere, taşınmaz alım satımı, sınırlı ayni hak kurulması ve kaldırılması, şirket, vakıf ve demek kurulması, birleştirilmesi ile bunların idaresi, devredilmesi ve tasfiyesi işlerine ilişkin finansal işlemlerin gerçekleştirilmesi, banka, menkul kıymet ve her türlü hesaplar ile bu hesaplarda yer alan varlıkların idaresi işleriyle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar.

t) (Değişik: 28/12/2009-2009/15720 K.) Bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler.

(u) (Ek: 28/12/2009-2009/15720 K.) Finansal piyasalarda denetim yapmakla yetkili bağımsız denetim kuruluşları.

(ü) (Ek: RG-1/5/2021-31471-C.K-3941/1 md.) Kripto varlık hizmet sağlayıcılar.

(v) (Ek: RG-1/5/2021-31471-C.K-3941/1 md.) Tasarruf finansman şirketleri.

(2) (Ek: 28/12/2009-2009/15720 K.) Merkezi yurt dışında bulunan yükümlünün Türkiye’deki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri birinci fıkra kapsamında yükümlü sayılır.(1)

(3) Merkezi Türkiye’de bulunan yükümlünün yurt dışındaki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri, faaliyet gösterdikleri ülkenin mevzuatı ve yetkili otoritelerinin izin verdiği ölçüde asgari olarak bu Yönetmelikte yer alan tedbirleri uygulamak zorundadır. (Ek cümle:RG24/2/2021-31405 2. Mükerrer-C.K-3580/2 md.) İlgili ülke mevzuatının bu tedbirlerin uygulanmasına izin vermemesi halinde durum Başkanlığa bildirilir”

⁵⁵ Yönetmelik, m.27. MASAK. Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi, 2006, s.32. https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dosyalar/SIB_rehberi.doc (Erişim: 15.01.2021).

⁵⁶ “Uyum görevlisi: Kanun ve Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuatla getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlamak amacıyla, yükümlülerce tayin edilen gerekli yetkiyle donatılmış görevliyi ifade etmektedir’. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik m.3/k.

⁵⁷ Financial Crimes Enforcement Network.

varolan gerekçelerin yeterli olmadığı işlemler şüpheli işlemlerin belirlenmesinde en önemli kabullerden biri olmuştur.⁵⁸

FinCEN tarafından kabul edilen şüpheli işlem tiplerinden bazıları yeterli yasal kanıt olmayan işlemler, belirli iş türleri arasında olağan dışı finansal işlemler, belirli bir iş türü ile bağlantılı işlemler ya da benzer işlemlere kıyasla olağandışı beklenmedik işlemler, alışılmadık sayılarda ve/veya hacimlerde gerçekleştirilen ve/veya tekrarlayan banka havaleleri, olağan dışı etkinliğin göstergesi olarak gerçekleştirilen karmaşık banka, muhasebe işlemleridir.⁵⁹

Avusturalya Menkul Kıymetler ve Yatırım Komisyonu (ASIC)⁶⁰ tarafından belirlenen ve raporlanması gereken şüpheli işlem tipleri ise benzer özellikler göstermektedir. Olağan dışı ya da beklenmedik ticari faaliyetler, bir duyuru öncesinde fiyata duyarlı işlemler yapmak, ekonomik olarak anlamı olmayan işlemleri gerçekleştirmek, hemen ya da acilen siparişler vermek, davranış ya da profille uyum olmayan siparişler vermek şüpheli işlemler olarak kabul edilmiştir.⁶¹

Türkiye’de ise ilgili Kanuna dayanılarak çıkarılan 13 sıra No’lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği’nin 8. maddesinde; yükümlülerin suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanında araç olarak kullanılması ihtimaline karşı MASAK tarafından şüpheli işlem tiplerinin belirleneceği ve bu kapsamda hazırlanan şüpheli işlem bildirim rehberlerinde bu tiplere yer verileceği ifade edilmiştir. Şüpheli işlem tipleri genel mahiyetteki şüpheli işlem tipleri, sektörel mahiyette şüpheli işlem tipleri ve terörün finansmanı ile bağlantılı şüpheli işlem tipleri olarak belirlenmiştir.

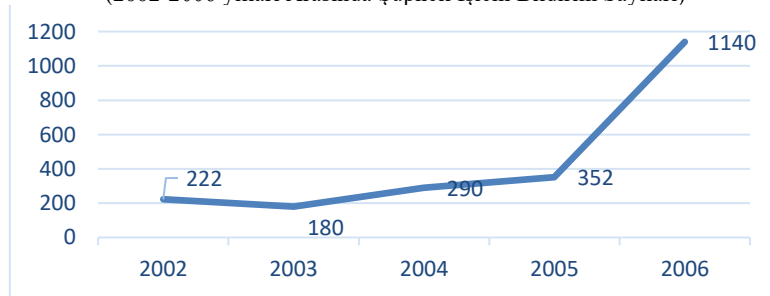
Bankalarla ilgili olarak hazırlanan rehberde belirlenen şüpheli işlem tipleri, müşteri profiline ilişkin tipler, işlemlere ilişkin tipler, bankacılık işlemlerine ilişkin tipler, terör örgütleriyle bağlantısından şüphelenilen kişiler ya da riskli ülkelerle yapılan işlemlere ilişkin tipler, kar amacı taşımayan kuruluşlara ilişkin tipler olarak sınıflandırılmıştır.⁶² Sermaye Piyasası Aracı Kurumları için hazırlanan rehberde de bankalar için hazırlanan rehberdeki tipler yanında bu kurumlara özgü olarak finansal işlemlere ilişkin tipler, sermaye piyasalarına ilişkin tipler sınıflandırmaya eklenmiştir.⁶³ Ayrıca, sigorta ve emeklilik şirketleri, faktöring, finansman ve finansal kiralama şirketleri, yetkili kuruluşlar, kargo şirketleri, kıymetli maden, taş veya mücevher alımı-satımı yapanlar ve diğer yükümlüler için MASAK tarafından hazırlanmış sektörel şüpheli işlem bildirim rehberleri de bulunmaktadır. Bu rehberlerde belirlenmiş şüpheli işlem tipleri yükümlülere yol göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

D. Yıllar İtibariyle Şüpheli İşlem Bildirimleri

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 231. maddesine göre; suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesine için veri toplanması, analiz edilip değerlendirilmesi, araştırma ve inceleme yapılması, elde edilen bilgilerin ve sonuçların yetkili makamlara iletilmesi MASAK’ın görevlerindedir. Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile ilgili mücadelede alt programı kapsamında MASAK’ın elde ettiği veriler ve şüpheli işlem bildirimleri ilgili olarak risk odaklı analizler gerçekleştirdiği ifade edilmiştir.⁶⁴

5549 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesiyle birlikte bildirimde bulunan yükümlülerin koruma altına alınmasına sağlayan “Yükümlülerin Korunması” başlıklı 10. maddesinin etkisi ve gerçekleştirilen eğitimlerin sonucu olarak şüpheli işlem bildirimlerinin sayısı 2006 yılında 1140’a yükselmiştir.⁶⁵

Grafik 1: 5549 Sayılı Kanun’un ve Yapılan Eğitimlerin Etkisi (2002-2006 yılları Arasında Şüpheli İşlem Bildirim Sayıları)

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Faaliyet Raporu, 2006, s.94.

⁵⁸ Types and Examples of Suspicious Transactions: A Closer Book, Şubat 2022, <https://www.unit21.ai/blog/types-and-examples-of-suspicious-transactions-a-closer-look>, (Erişim: 16.06.2022)

⁵⁹ Guidance on Preparing A Complete & Sufficient Suspicious Activity Report Narrative, Financial Crime Enforcement Network, November 2003, s.5. https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/sarnarrcompletdguidfinal_112003.pdf (Erişim: 01.07.2022).

⁶⁰ Australian Securities & Investment Commission,

⁶¹ ASIC Australian Securities & Investment Commission, Report Suspicious Activity, <https://asic.gov.au/regulatory-resources/markets/report-suspicious-activity/> (Erişim: 10.07.2022)

⁶² T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı. Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi (Bankalar). https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/02/MSK-RHB-SIB-001-1.4-2_1k1s.pdf, (Erişim: 02.01.2022).

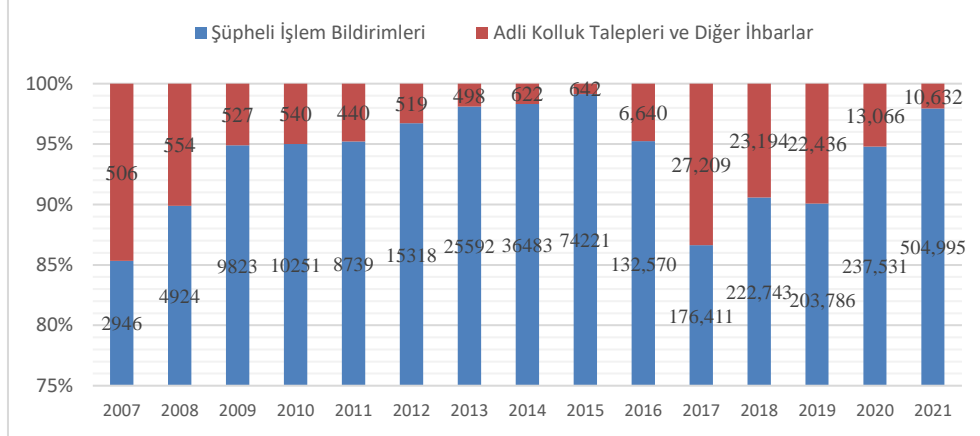
⁶³ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı. Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi (Sermaye Piyasası Aracı Kurumları). (https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/02/MSK-RHB-SIB-002-1.3._21.pdf) (Erişim: 3.12.2021).

⁶⁴ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Performans Programı, 2022, s.35.

⁶⁵ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Faaliyet Raporu, 2006, s.94.

5549 sayılı Kanun kapsamında yapılan bildirimlerin sayısı yıllar itibariyle artış göstermektedir. Bu bildirimlerin şüpheli işlem bildirimleri, adli kolluk araştırma talepleri ve diğer bildirimler olmak üzere farklı alt ayrımları bulunmaktadır. Bildirimler içinde şüpheli işlem bildirimlerinin payı daha fazladır.

Grafik 2: Alınan Bildirimlerin Dağılımı (2007-2021)

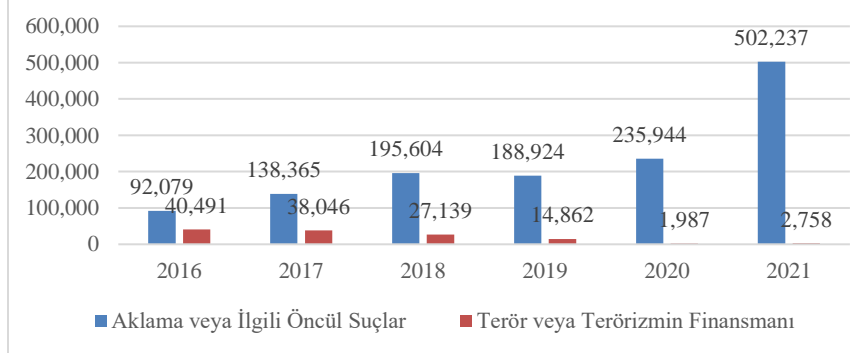

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), 2007-2021 yılı Faaliyet Raporlarından tarafımızca oluşturulmuştur⁶⁶.

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 2021 yılı Faaliyet Raporunda şüpheli işlem bildirim sayısının 504.995, diğer bildirimlerin sayısının 10.682 olduğu açıklanmış ve suç gelirlerinin aklanması ile ilgili bildirimlerin beş yıl öncesi ile kıyaslandığında artışın % 264 olduğu ifade edilmiştir⁶⁷.

Şüpheli işlem bildirimlerinin aklama suçu ve öncül suç ile terör ya da terörizmin finansmanı arasındaki dağılımında aklama suçu ve öncül suç kapsamında yapılan bildirimlerin sayısı daha yüksektir. Bu dağılımı aşağıdaki grafikte görmek mümkündür.

Grafik 3: Şüpheli İşlem Bildirimlerinin Dağılımı (2016-2021)

Kaynak: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Faaliyet Raporu, 2020, s.19; Faaliyet Raporu, 2021, s.17.

2021 yılında yükümlü olduğu kabul edilen kişi, kurum ve meslek grubundan 292 adet farklı yükümlünün şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yükümlülerden 246'sı mali sektörde faaliyetinde bulunan finansal kurumlardır⁶⁸.

Önleyici bir tedbir niteliğinde olan şüpheli işlem bildirimlerinde bildirilen suç dağılımları arasında en yüksek pay % 71,34 ile yasadışı bahis, kumar oynatma fiiline ait olup, bu suçlar arasında en çok şüphelenilen diğer suç ise vergi kaçakçılığı ve vergi kaçırmasıdır. Vergi kaçakçılığı ve vergi kaçırmanın oranı % 14,81; dolandırıcılık-nitelikli dolandırıcılık % 4,6; diğer suçlar % 4,42; lisanssız ödeme ve elektronik para hizmeti verilmesi % 4,07; başkası hesabına işlem yapıldığının beyan edilmesi % 3,93'tür⁶⁹.

FinCEN tarafından paylaşılan ABD eyaletlerinin tamamını ve çeşitli işlem türlerini kapsayan şüpheli işlem faaliyet raporu istatistiklerinde yıllar itibariyle şüpheli işlem bildirimlerinin arttığı görülmektedir (2022 yılı 10.928.666, 2021 yılı için 9.467.922). İstatistiklerin farklı sektörler ve şüpheli işlem faaliyet türleri yönünden her bir sektördeki dağılımın ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak kara paranın aklanmasına yönelik gerçekleştirilen faaliyetlere yönelik bildirimlerin toplam bildirimler içindeki payının yaklaşık olarak % 20-25 düzeyinde olduğu söylenebilir. Bu sektörler içinde ise mevduat kuruluşu olarak ifade edilen sektör tarafından yapılan bildirimlerin 2021 yılı için 1.414.516 olduğu; paranın kaynağı ile ilgili

⁶⁶ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), 2007-2021 yılı Faaliyet Raporları, <https://masak.hmb.gov.tr/faaliyet-raporlari>, (Erişim: 18.02.2023).

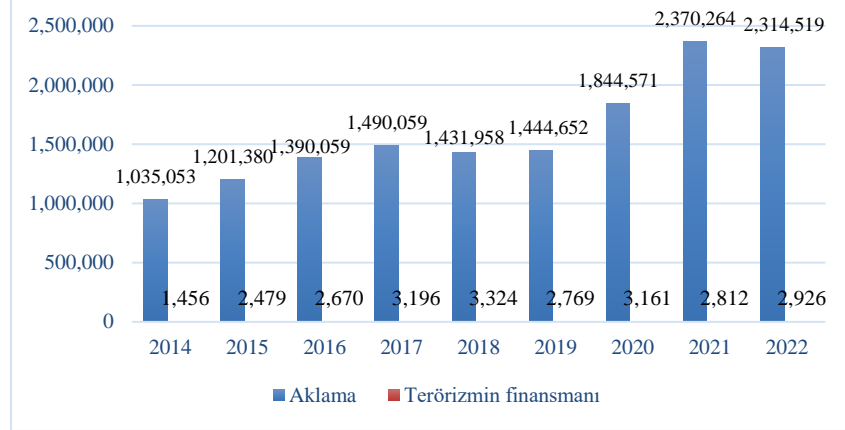
⁶⁷ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Faaliyet Raporu, 2021, s.97.

⁶⁸ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Faaliyet Raporu, 2021, s.19.

⁶⁹ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Faaliyet Raporu, 2021, s.19.

şüpheli işlem bildirimlerin toplam bildirimler içindeki payının % 9,44 ile en yüksek payı taşıdığı görülmektedir. Finans kuruluşu olarak adlandırılan kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen şüpheli işlem bildirimlerinde ise mortgage faaliyetleri, kara para aklama ve diğer şüpheli işlem bildirimleri kapsamında yapılan bildirimlerin payının yüksek olduğu söylenebilir. ABD’de gerçekleştirilen şüpheli işlem bildirimlerinin sayısı yıllar itibarıyla artış göstermektedir. Ancak bu pay içinde aklama faaliyetlerine ilişkin bildirimler de dikkat çekecek düzeydedir⁷⁰.

Grafik 4: ABD Karapara Aklama Faaliyeti ve Terörizmin Finansmanı Kapsamında Şüpheli İşlem Bildirimleri (2014-2022)

Kaynak: Financial Crimes Enforcement Network Şüpheli Faaliyet Raporu İstatistikleri verilerinden tüm sektörler, eyaletler ve karapara aklama faaliyeti verileri seçilerek tarafımızca oluşturulmuştur⁷¹.

Birleşik Krallık Mali Suçlar Birimi yıllık olarak 460.000’den fazla şüpheli işlem bildirimini almakta ve bu bildirimler güvenli veri tabanında tutularak analiz edilmekte⁷² ve belirlenen şüpheli işlem bildirimleri araştırılması için yetkili birimlere gönderilmektedir⁷³. 2022 yılı Şüpheli Etkinlik Raporuna göre, 2021-2022 döneminde yükümlüler tarafından 901.255 şüpheli işlem bildiriminde bulunulmuş ve bu bildirimlerin sayısı bir önceki döneme göre % 21 artmıştır. Yapılan bildirimler içinde kara paranın aklanmasına karşı savunmaya yönelik 83.300, terörizmin finansmanına karşı ise 358 bildirim bulunmaktadır. Bu oran ise bir önceki döneme göre % 21 azalmış, bu düşüş ise bu dönemde yapılan kanun değişiklikleri ile açıklanmıştır⁷⁴.

Grafik 5: Birleşik Krallık Aklama Faaliyeti ve Terörizmin Finansmanı Kapsamında Şüpheli İşlem Bildirimleri

Kaynak: Birleşik Krallık 2017-2022 Şüpheli İşlem Etkinlik Raporlarındaki veriler kullanılarak tarafımızca oluşturulmuştur⁷⁵.

⁷⁰ Ayrıntılı istatistik verileri için bakınız. Financial Crimes Enforcement Network, <https://www.fincen.gov/reports/sar-stats/>, (Erişim: 10.02.2023).

⁷¹ Financial Crimes Enforcement Network, <https://www.fincen.gov/reports/sar-stats>, <https://www.fincen.gov/reports/sar-stats/sar-filings-industry> (Erişim: 10.02.2023).

⁷² Online Şüpheli İşlem Bildirimi süreci için bkz. National Crime Agency, Sar Online User Guidance, February 2021, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/498-sar-online-user-guidance-february-2021/file> (Erişim: 04.06.2022).

⁷³ National Crime Agency, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/money-laundering-and-illicit-finance/suspicious-activity-reports>, (Erişim: 02.05.2022).

⁷⁴ United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2022, s.4-7.

<https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/632-2022-sars-annual-report-1/file>, (Erişim: 15.03.2023).

⁷⁵ United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2020, s.4.

<https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/480-sars-annual-report-2020/file>, United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2019, s.4, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/390->

Mali suçla mücadele kapsamında şüpheli işlem bildirimleri Türkiye, ABD ve Birleşik Krallık verileri esas alınarak değerlendirildiğinde yıllar itibariyle şüpheli işlem bildirim sayılarının arttığı, aklama suç kapsamında yapılan bildirimlerin bazı dönemlerde azalış göstermesine rağmen dönemsel olarak arttığı ve ülkelerin bu konuda önlemler alarak mücadeleyi sürdürdükleri söylenebilir. Ayrıca teknolojik gelişmelerin etkisiyle şüpheli işlemlerin bildirim konusunda yeni yükümlülüklerin getirilmesi de (örneğin Birleşik Krallıkta fintech ve kripto para sektörlerinin şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü) bildirim sayılarında artışa yol açacağı ifade edilebilir.

E. Yükümlülük İhlalinin Sonuçları

Şüpheli işlem bildiriminde yükümlü olanlar aklama ile mücadelede sorumluluklarının farkında olmaları ve bunun getirdiği kurallara uymaları durumunda aklama ile mücadelenin etkinliği artacak; tam tersi durumda ise bir takım yaptırımlarla karşılaşmaları söz konusu olacaktır⁷⁶.

Şüpheli işlem bildiriminin ihlali bazı yaptırımlara bağlanmıştır. 5549 sayılı Kanun'un 4/2 maddesine göre: "Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklayamazlar". Bu düzenleme mülga 4208 sayılı Kanuna bağlı olarak çıkarılan yönetmelikte⁷⁷ de bulunmaktaydı. Düzenleme getirilen bu yasağın amacı kara para aklama faaliyetini içine alan ve işleme ilgisi bulunanlara karşı meslek sırrı⁷⁸ olarak nitelendirilebilir.

Ayrıca, 5549 sayılı Kanuna göre; yükümlüler yükümlülüklerinden herhangi birini ihlal edenlere MASAK tarafından idari para cezası uygulanmaktadır. Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu ya da yetkili kurum olması halinde, idari para cezası işlem tutarının yüzde beşinden az olmamak şartıyla iki kat olarak uygulanmaktadır. (5549 Sayılı Kanun m.13/1) Görüldüğü gibi bildirim yükümlülüğünün ihlali suç değil kabahat sayılmaktadır⁷⁹. Ayrıca yükümlülüğün ihlalden itibaren sekiz yıl geçmesi durumunda idari ceza uygulanmamaktadır (5549 Sayılı Kanun m.13/6).

2021 yılı itibariyle idari para cezası uygulanan yükümlü sayısı 130 iken, yükümlülük ihlaline konu fiiller içinde şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü 371 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında 70.798.763 TL idari para cezası kesilmiştir⁸⁰.

5549 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre; aynı Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen "yükümlülerin şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ve yargılama sırasında mahkemeler dışında hiç kimseye açıklayamayacakları" şeklindeki yükümlülüğün ihlali ile 7. maddesindeki bilgi ve belge verme ve 8. maddesindeki muhafaza ve ibraz yükümlülüklerinin ihlali durumunda bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası uygulanır.

2021 yılında MASAK tarafından yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda muhafaza ve ibraz yükümlülüğü ile bilgi ve belge verme yükümlülüğünü ihlal ettikleri için 9 kişi hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulmuştur⁸¹.

IV. SONUÇ

Mali suçlarla mücadeleye önce her bir suçu doğuran sebebin doğru şekilde tespitinden başlamak gerekir. Genel olarak suçun, özel olarak da mali suçun oluşmasına uygun sosyal, siyasi, ekonomik, psikolojik ve kültürel zemin ve faktörler araştırılmadan etkin bir suç politikası uygulanması çok güçtür. Bununla birlikte, nispeten uzun vadeli bu çalışmalar henüz tamamlanmadan da bazı tedbirlerin alınması ile sorunun akut safhasında belli bir rahatlamanın sağlanması mümkün olabilecektir.

Cezalar ve diğer yaptırımlar mali suçun önlenmesinin şüphesiz ki olmazsa olmaz şartıdır. Mali suçla mücadelede görev alan çeşitli birimler arasında koordinasyon sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısının başkanlığında çeşitli idari birimlerin ve bağımsız idari otoritelerin başkanlarından teşekkül eden Mali Suçları Araştırma Koordinasyon Kurulu bu amacın gerçekleştirilmesine görevlerini ifa etmektedir.

Mali suçlarla mücadelede bastırıcı önlemlerin etkinliğinin yanısıra suçun işlenmesinin önlenmesine yönelik tedbirler de önem taşımaktadır. Bu çerçevede şüpheli işlem bildirim sisteminin 5549 sayılı Kanun ve buna bağlı olarak çıkarılan ikincil mevzuat ile uygulama alanı gittikçe genişlemiştir. Şüpheli işlem bildirimlerinin dünyada yıllar itibariyle sayı olarak artması ve bunun sonucunda gerçekleştirilen denetimlerdeki artış bu tedbirlerin gelecek yıllar itibariyle de artarak kullanılacağını göstermektedir. Nitekim MASAK tarafından yayımlanan faaliyet raporları da bunu destekler niteliktedir.

Yapılmış olan düzenlemeler ve bu düzenlemelere göre yürütülen denetimler şüpheli işlem bildirimlerinin yükümlülere pek çok görev yüklediğini göstermektedir.

sars-annual-report-2019/file, United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2018, s.4, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/256-2018-sars-annual-report/file>, United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2017, s.6, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/112-suspicious-activity-reports-annual-report-2017/file>, (Raporlara Erişim: 20.02.2023).

⁷⁶ AYKIN, "Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi", s.61.

⁷⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. 97-9523 Kararının Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanunun Uygulanmasına Yönelik Yönetmelik (mülga).

⁷⁸ TAŞDELEN, s.188.

⁷⁹ GENÇ, s.635.

⁸⁰ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Faaliyet Raporu, 2021, s.36.

⁸¹ T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), Faaliyet Raporu, 2021, s.37.

Mali suçla mücadelede teknolojik gelişmelerin etkisi ve katkısını da vurgulamak gerekmektedir. Teknolojinin gelişmesi mali suçun niteliğinin ve türlerinin değişmesine yol açmasına rağmen suçların ve faillerinin tespitinde yeni teknolojiler çok önemli katkılar sağlamaktadır. Bilişim teknolojileri endüstri devletlere her türlü izleme, denetleme ve önleme imkânını sunmaktadır. Ancak, benzer imkânların suç failleri için de mevcut olduğunu, aynı teknolojilerden faydalanarak yeni suç tipleri yaratabildikleri gibi, kamu otoritelerinin takip ve denetiminden kurtulabildiklerini de ifade etmek gerekir. Küresel düzeyde mali suçla mücadelede şüpheli işlem bildirimlerinin sayısının artışı ülkeler arasında mali suçla mücadelede işbirliğinin yapılmasını da zorunlu kılmaktadır.

KAYNAKÇA

- ASIC Australian Securities & Investment Commission: Report Suspicious Activity, <https://asic.gov.au/regulatory-resources/markets/report-suspicious-activity/> (Erişim: 10.07.2022)
- AYDIN, Süleyman/YILMAZER, Yakup: Yolsuzluk ve Mali Suçlar, 3. Baskı, Adalet, Ankara 2010.
- AYKIN, Hasan: “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, Bankacılar Dergisi, (65), 2008, s.37-65. https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/Aklama_ve_Terorun_Finansmani_ile_Mucadelede_Supheli_Islem_Bildirim_Sistemi.pdf (Erişim: 23.09.2018).
- AYKIN, Hasan: “Mali Suç ve Mali Suçla Mücadele”, <https://vergidosyasi.files.wordpress.com/2017/01/mali-suc3a7-ve-mali-suc3a7la-mc3bccadele-hasan-aykin.pdf>, (Erişim Tarihi 19.02.2023).
- BROWN WEEKS, Rhoda: “Cleaning up Countries are advancing efforts to Stop criminals from laundering their trillions”, Finance&Development, December 2018, s.44-45. <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/2018/12/imf-anti-money-laundering-and-economic-stability-straight> (Erişim: 10.07.2022).
- COSKUN, Neslihan: “Kararın Aklanması Suçu”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 12(3-4), 2004, s.229-261. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/262618> (Erişim: 30.10.2021).
- European Commission: Preventing money laundering and terrorist financing across the EU, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/diagram_aml_2018.07_ok.pdf, (Erişim: 14.07.2022).
- Development and Organization of Training for Lawyer on Antimoney Laundering and Counter Terrorist Financing (AML-CTF) Rules at EU Level, 2021, file:///C:/Users/User/Downloads/aml-ctf-lawyers-training-users-manual_en.pdf (Erişim: 13.07.2022).
- FATF: Antimoney Laundering and counter-terrorist financing measures Turkey Mutual Evaluation Report, December 2019, s.201. (çevrimiçi) <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/Mutual-Evaluation-Report-Turkey-2019.pdf>, (Erişim: 12.03.2022).
- FATF: Methodology for Assessing Technical Compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT Systems, October 2021, (63-64), <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>, (Erişim: 23.06.2022)
- Financial Crimes Enforcement Network, <https://www.fincen.gov/reports/sar-stats/>, (Erişim: 10.02.2023).
- Financial Crimes Enforcement Network, <https://www.fincen.gov/reports/sar-stats/sar-filings-industry> (Erişim: 10.02.2023).
- GENÇ UYAY, Fatma: “Şüpheli İşlem Bildirimi Yükümlülüğünün İhmal Halinde Yükümlünün Ceza Sorumluluğu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25(4), 2021, s.614-653. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2062424> (Erişim: 15.12.2021).
- GÖREN, Ömer: Mali Suçlar Hukuku, Adalet, Ankara 2012.
- Guidance on Preparing A Complete & Sufficient Suspicious Activity Report Narrative, Financial Crime Enforcement Network, November 2003, (5), https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/sarnarrcompleguidfinal_112003.pdf (Erişim: 01.07.2022).
- İPEK, Halim: Önemli Bir Sorun: Kara Para ve Kara Paranın Aklanması, Beta, 1. B., 2000, s.15.
- LEVI Michael: “Money Laundering and Its Regulation, The Annals of The American Academy, 582, Temmuz, 2002.
- Mali Eylem Görev Gücü Türkiye Değerlendirmesi-2019 Raporu, Teknik Uygunluk Özeti. https://hyd.org.tr/attachments/article/970/FATF%20Tu%CC%88rkiye%20Deg%CC%86erlendirme%20Tablo_2019.pdf, (Erişim: 12.03.2022).
- MİYNAT, Mustafa, DURAMAZ, Selim: “Karapara Aklama Aracı olarak Yeni Bir Mali Suç: Siber Aklama, Yönetim ve Ekonomi”, 20(1), 2013, (315-325). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/146128> (Erişim: 04.02.2018).
- National Crime Agency: Sar Online User Guidance, February 2021, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/498-sar-online-user-guidance-february-2021/file> (Erişim: 04.06.2022).
- National Crime Agency: <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/crime-threats/money-laundering-and-illicit-finance/suspicious-activity-reports>, (Erişim: 02.05.2022).
- OKTAR, S. Ateş: “Mali Hukukun Anlamı ve Kapsamı Üzerine”, Sosyal Bilimler Dergisi, 3(2), 1997, s.29-40.
- ORAL, GEDİZ Burcu/GÖKBUNAR, Ali Rıza: “Karapara Aklamanın (Politik) Araçları: Yolsuzluk, Organize Suç ve Mücadelede Mali Önlemler”, Yönetim ve Ekonomi, 24(1), 2017, s.108, <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/246460> (Erişim: 04.11.2021).
- PING He: “The Suspicious Transactions Reporting System”, Journal of Money Laundering Control, 8 (3), 2005, s.252-259.
- ROMANİUK, Peter/HABER Jeffery/MURRAY, Gary: “Suspicious Activity Reporting Regulatory Change and The Role of Accountants”, The CPA Journal, March 2007, s.70-71.
- SCHNEIDER, Friedrich: “Money Laundering and Financial Means of Organized Crime: Some Preliminary Empirical Findings”, Economics of Security Working Paper, No. 26, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), Berlin, 2010.
- Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.200713012.pdf> (Erişim: 04.02.2018).
- ŞEN, Y. Furkan/YALÇIN, Ersin: “Global Bir Suç: Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması ve Ortaya Koyduğu Sorunlar”, Polis Bilimleri Dergisi, 9(1-4), s.68.
- TAŞDELEN, Aziz: Hukuksal Açından Türkiye’de Kara Paranın Aklanması ve Önlenmesi, Turhan Kitabevi, Ankara, 2003.

- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı: Faaliyet Raporu, 2006, (<https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2018/10/Maliye-Bakanligi-C4%B1%C4%9F%C4%B1-2006-Y%C4%B1-C4%B1-Faaliyet-Raporu.pdf>) (Erişim: 10.10.2021).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı: Faaliyet Raporu. 2021 (<https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2022/03/Hazine-ve-Maliye-Bakanligi-2021-Yili-Faaliyet-Raporu.pdf>) (Erişim: 12.03.2022).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı: Performans Programı, 2022, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2022/01/HMB-2022-Yili-Performans-Programi.pdf> (Erişim: 09.12.2021).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK), 2007-2021 yılı Faaliyet Raporları, <https://masak.hmb.gov.tr/faaliyet-raporlari>, (Erişim: 18.02.2023).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK): Faaliyet Raporu 2020, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/09/Faaliyet-Raporu-2020.pdf> (Erişim: 09.12.2021).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK): Faaliyet Raporu. 2021, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2022/03/Faaliyet-Raporu-2021.pdf> (Erişim: 26.03.2022).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK): Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi (Bankalar). https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/02/MSK-RHB-SIB-001-1.4-2_1k1s.pdf, (Erişim: 02.01.2022).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK): Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi (Sermaye Piyasası Aracı Kurumları). (<https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/02/MSK-RHB-SIB-002-1.3.21.pdf>) (Erişim: 3.12.2021).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK): Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları için Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Yükümlülüklerle İlişkin Esaslar, 2021. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/sites/12/2021/05/Kripto-Varlik-Hizmet-Saglayicilar-Rehberi.pdf> (Erişim: 10.12.2021).
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, (MASAK): Uluslararası Mücadele, <https://masak.hmb.gov.tr/uluslararasi-mucadele> (Erişim: 11.03.2022).
- T.C. Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK): Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi, 2006, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dosyalar/SIB_rehberi.doc (Erişim: 15.01.2021).
- Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Kararı, 1/593, TBMM S.Sayı: 664. Dönem: 22, Yasama Yılı: 2 <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss664m.htm>. (Erişim: 10.02.2022).
- Türk Dil Kurumu: <https://sozluk.gov.tr/?q=B%C4%B0LG%C4%B0&aranan>, (Erişim: 23.01.2021)
- Types and Examples of Suspicious Transactions: A Closer Book, Şubat 2022, <https://www.unit21.ai/blog/types-and-examples-of-suspicious-transactions-a-closer-look>, (Erişim: 16.06.2022).
- TÜRKKAN, Erdal (2005): Türkiye’de ve Dünyada Ekonomik Suçlar (I. Oturum), Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu, 30 Nisan-1 Mayıs 2005, Kızılcahamam Ankara, TOBB Yayın No: Ekim-25.
- United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2022, s.4-7. <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/632-2022-sars-annual-report-1/file>, (Erişim: 15.03.2023).
- United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2020, s.4. <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/480-sars-annual-report-2020/file>, (Erişim: 20.02.2023).
- United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2019, s.4, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/390-sars-annual-report-2019/file>, (Erişim: 20.02.2023).
- United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2018, s.4, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/256-2018-sars-annual-report/file>, (Erişim: 20.02.2023).
- United Kingdom Financial Intelligence Unit, Suspicious Activity Report 2017, s.6, <https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/who-we-are/publications/112-suspicious-activity-reports-annual-report-2017/file>, (Erişim: 20.02.2023).
- ÜSTÜN, Oktay: “5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ile Getirilen Temel Değişiklikler”, Bankacılar Dergisi, (64), 2008, https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Arastirma_ve_Raporlar/5549_Sayili_Suc_Gelirlerinin_Aklanmasinin_Onlenmesi.pdf (Erişim: 22.02.2023).
- YILMAZ, Sacit: “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu”, Ankara Barosu Dergisi, (2), 2011, s.70-97. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397830> (Erişim: 03.01.2018).
- YÜCE, Mehmet/AKKAYA, Hüseyin: “Mali Suçlarla Mücadele ve Bazı Ülke Örnekleri”, Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi, 2020, 2(2), <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1302861> (Erişim: 07.06.2022).

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | Financial Support: Yazar Yasemin TAŞKIN, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Yasemin TAŞKIN who is the author has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors' Contributions: Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır. | This article was prepared by the author alone.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazar, makalenin tüm süreçlerinde İNÜHFD'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde İNÜHFD'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın İNÜHFD'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir. | The author declares that she complies with the scientific, ethical, and quotation rules of InULR in all processes of the paper and that she does not make any falsification of the data collected. In addition, she declares that Inonu University Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than Inonu University Law Review.